

Sz. N. új. 1913. II., 347-348. P

Radikális polgári politika.

Jászai Oszkár a *Világ* október 12-iki számában önálló polgári radikális párt megalakítását sürgeti. Meggyőző érvelését még egy szemponttal kívánám kiegészíteni.

A jelszó, amely a radikális polgári politikát Magyarországon előre hívta, az volt, hogy a polgárság felvilágosult és haladott elemeinek csak egy feladatuk lehet: a munkásságot az ország felszabadulásáért vívott küzdelmében támogatni. Ez a jelszó az akkori erőviszonyok hű kifejezője volt és kétségtelen, hogy közvetlen hasznossága mellett politikai tényezővé is nevelte a radikalizmust. De a támogatás, amelyben a polgárság szélső balszárnya a munkásságot részesítette, a dolog természeténél fogva idővel kimerült. Hiszen az nem állhatott lényegében többől, mint bizonyos, a polgári osztályhoz tartozó, többé-kevésbé kiváló egyéneknek rokonszenvennyilvánításából, igaz, olyan időben, amikor ez a rokonszenvennyilvánítás ritka és ezért felette értékes jószág volt. A Szabad Iskolában, a Választójogi Ligában és hasonló intézményekben ez a politika testet is öltött és feltétlenül jelentékeny szerepet játszott abban, hogy a történelmi pártok demokratikusabb irányba kényszerültek. Csakhogy e rokonszenvennyilvánítások politikai értéke eredettől fogva abban a helyő ellentmondásban szenvedett, amelyben minden érzelmi politika, hogy mennyel inkább volt polgári, annál lanyhább volt az, viszont mennyel melegebb volt, annál kevésbé ismerte el azt a közvélemény valóban polgárinak. Míg tehát így egyrészt a munkásság nem részesülhetett abban a támogatásban, aminőt csak önálló polgári alakulás nyújthatott volna neki, addig másrészt az elnyomott és mellőzött értelmiségnek és kispolgárságnak, a parasztok és ncrzetiségiek széles rétegeinek szervezése és erejük egyesítése meg sem indulhatott. Az első nagy demonstrációk szép és forró időszakának lezajlása után, amelyeknek történelmi sikere már ma is kétségtelen, a szociáldemokrata párt támogatásában kimerülő radikális politikából nem maradt egyéb, mint a munkásság táborának növelése egynéhány nyílt vagy titkos szocialistával, olyan érték, amely a munkásmozgalom numerikus jellegénél fogva csak csekély jelentőségű eredmény volt. A pusztá erkölcsi szolidaritás végül legutóbb teljesen elvesztette a szociáldemokrata pártira nézve jelentőségét, amikor — éppen fenti taktikánk folyományaképpen — más polgári pártok is közösséget vállaltak vele és a szövetségét keresték.

A munkásság hamarabb érezte meg ezt a döntő fordulatot, mint mi. Felismerte, hogy támogatásunk neki nem olyan értékes többé, viszont, hogy igazi kötelességeinket magunkkal szemben, de ezzel vele szemben is elmulasztjuk. Mert amire a magyarországi munkásságnak valóban szüksége volna, az egy olyan önálló polgári párt létezése, amely nem pusztá érzelmi alapokon nyugszik, hanem amely polgári értékeiből polgári erővel ostromolja meg a magyar feudalizmus várát. Szüntelenül sürgette ezért, hogy a polgárságot fel kell ébreszteni valódi érdekeinek tudatára és egy önálló polgári radikális pártnak ismétellen előre is felajánlotta fegyverbarátságát.

halalom és dog-
sult tan nevében
vezett ortodoxia,
kozlatás egyedül
szógyua, merev
öben, mindennek

hogy mint ember-
élet legmélyebb
is volt kénytelen
itani. Múlt idők
elték őt és ezért
okoskodásokat
jelen felett.

a vallásnak és
rc. egymagában
kedély is, mint
gi dolgokról az
venlően keveset
eur. pusztá dőfa.
Hyan felismerés
telése és így a

atott az államon
gása egybeesett
egyházi kultúra
agas kulturának
amelyben papi
itelték meg azt,
ögük nevelői a
meghatározta.
itt a népvallás
ly nem is lehet
ber vallása, aki
ek a műveltség-
cselet válhatott,
nélyes szemlélet.
kifejlődésében
ig lerjedő idő-
ad, azokhoz a
berit" emelte a
ek" tényezője
minőknek már
omines, liberos
sult el az egy-

...t o. Pählmann.

El nem odázható immár, hogy a polgári radikalizmus ideiglenes megoldások helyett végleges megoldásokat keresen. Valószínű, hogy a munkásság forradalmi irányát és forradalmi erejét ez a halárrendezés, az egész ország javára, meg fogja hatványozni: de bizonyos, hogy a kialakulandó középosztály csak ezzel ér el a cselekvés küszöbére és csak a mai kezdetleges taktikai helyzet likvidálásával láthat hozzá elhanyagolt érdekeinek nagyszabású rendezéséhez. Ideje, hogy a baloldali Magyarország mostantól kezdve abban az elhelyezkedésben meneteljen, amelyben az ütközetre is fel kell vőnlnia. Nem a munkásság küzdelmét kell polgári erőkkel támogatni, hanem a radikális polgárság küzdelmét a munkásság erejével. A polgári demokráciáért való harc történelmileg előbbre való, mert a munkásság nézőpontjából is, nélkülözhetetlen minimumra irányul. A polgári radikalizmus céljain át visz a munkásság útja, és ha a munkásság túl akarja is haladni e célokat, a csatát őrük a polgársággal közösen kell megvívnia.

Az egész baloldali Magyarország érdeke, hogy az értelmiség, a kispolgárság, a parasztság és a nemzetiségek mielőbb egyetlen radikális pártba tömörüljenek. A munkásság ezzel jóakaratu tanácsadó helyett igazi, erős szövetségest nyer. A polgárság pedig felszabadul történelmi útja számára. *Pótlányi Károly.*

OKTATÁS.

Nyelvtan és stílus.

Akkor mondta a Miniszter: Legyen magyar stílus és nem lett magyar stílus.

Most újból szép mondatok táncolnak a középiskola felé. Tanárkéekre rávirradt az epika. A legszelidebb tanár, ki eddig nyugodtan halászgatta privátait, vagy az igazgató öreg nagynénjével pásziánszozott: most harcos szavakban rombol vagy épít. („Az iskola neveljen az életnek stb.“). A rozogá magyar középiskolán megéposzult filozofterek reform-tomahawkjai csattognak. Hogy az ördögbe ne: most rendszeren megszámozott vall. és közokt. m. kir. miniszteri rendelettel lehetnek reformátorok, forradalmárok, progresszivek és más efféle szép dolgok.

A legtanárabb tanárok kőrő ujjai ököllé vitézülnek, hogy azzal valamelyik tantárgyat kireformálják a középiskola programjából. És mindenik hoz a hóna alatt egy, két vagy több „modern“ tantárgyat, hogy ráreformálja az agyonnyelvtanozott, agyon-direkt-módszerezett, agyon-kongregált, agyoncserkészezett szegény kis kísérleti tannyulra.

A miniszter két rendelete közül az egyik egy nagy fejszeccsapás, melyre még sok visszhangot fog mondani a közel jövő. És ha egyáltalában Magyarország kiállja a közelgő két évtized halálos krízisét, ha a német, orosz és román fogak le fognak csattogni a

magyar középiskola ellenére.

A más tette bent tanárt. A „Intézked támogatással voltatásáról (b szerkesztő betudni, l sikeres m

Re szer frakkos, l Kegyelme isten — a gok alapj kiállást. l Csokonnit

Négy-öt zsolják a kodik a c jön ez? - teremti a

Hetedik tapint. Un örli a mu tiltott kis nem szinc

Ez a k személ, n terség a ? vagyunk?

A gyer tába, mel szavak, h Hogy bel felfedezés az univer fiatalodik egész kis benne rej A másik